

BÆREDYGTIGT TURISMEREGNSKAB

OPLÆG TIL EGNEDE INDIKATORER

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING S.3

SAMSPILLET MELLEM FORSKNING OG PRAKSIS S.4

INDIKATORERNE I OVERBLIK S.5

FREMTIDIGE ANBEFALINGER S.28

FORFATTERE:

Jonathan Lindahl
Anne Thomas
Jesper Manniche

Center for Regional- og Turismeforskning (CRT)

Bymarken 12
3790 Hasle
Telefon +45 5644 1144
E-mail: crt@crt.dk
www.crt.dk

INDLEDNING

Gennem en årrække har VisitDenmark i samarbejde med Center for Regional- og Turismeforskning udarbejdet et årligt turismeregnskab, der beregner turismeomsætningen i Danmark og de afledte økonomiske og beskæftigelsesmæssige effekter af turismen på nationalt niveau og i de danske destinationer. Dette værktøj nyder stor udbredelse og anvendelse blandt turismeaktører i Danmark.

I de seneste år er der imidlertid opstået behov for bredere baserede værktøjer, der kan opgøre turismens effekter på tre bundlinjer: økonomisk, socialt og miljømæssigt, dvs. værktøjer til måling af turismens bæredygtighedsudvikling i danske destinationer. Der er desuden behov for sammenhæng mellem destinationernes lokale udviklingsarbejde og de nationale strategier og målsætninger om bæredygtighed i regi af Det Nationale Turisforum og Erhvervsministeriet.

En gruppe af turismeaktører og forskningsinstitutioner er gået sammen om at udvikle et sådant bæredygtighedsværktøj, der kan bruges til at sammenkoble udvikling af turisme med en bæredygtig udvikling af landdistrikterne.

Projektet er finansieret via en bevilling fra Bolig- og Planstyrelsens Landdistriktspulje 2020 til Forsknings- og informationsprojekter.

Notatet gennemgår de indikatorer, som partnergruppen indledningsvist anbefaler at inkludere i et bæredygtigt turismeregnskab for de danske destinationer.

Notatet foreslår afslutningsvist også hvilken fremtidig udvikling af turismeregnskabet, man med fordel kan forfølge.

Partnergruppen bag projektet omfatter:

- VisitDenmark
- Danske Destinationer
- Dansk Kyst- og Naturturisme,
- Center for Regional- og Turismeforskning (CRT)
- Nordregio
- Center for Landdistriktsforskning på Syddansk Universitet.

Desuden er Wonderful Copenhagen blevet inviteret med på observationsbasis.

Som supplement til notatet er også udarbejdet materiale med anbefalinger til, hvordan man strategisk og praktisk arbejder med bæredygtige turismestrategier.

Der er desuden udarbejdet en metoderapport, der gennemgår forløbet med at udvikle værktøjet, herunder forskningsmetoden, projektpartneres diskussioner om bæredygtig turisme, overvejelser omkring datagrundlaget mv.

Det samlede materiale kan findes på <https://crt.dk/project/baeredygtig-turisme/>

SAMSPILLET MELLEM FORSKNING OG PRAKSIS

Turismen har i dag en stor rolle at spille for en bæredygtig udvikling i landdistrikterne. Det gælder økonomisk i form af omsætning, skatteprovenu og arbejdspladser, men det gælder også i form af sociale og miljømæssige effekter, som både kan være positive og negative.

Projektet har ønsket at besvare spørgsmålet om, hvordan destinationsselskaber i Danmark strategisk kan arbejde med en udviklingsstrategi for turismeerhvervet, der fremmer samarbejde og måler effekten af en økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig stedsudvikling i landdistrikterne.

Igennem hele projektforsløbet har partnerne ønsket at opnå størst mulig synergi og vidensdeling imellem forskning og praksis.

Ved projektets start gennemførte CRT et ”komparativt studie” af eksisterende indikatorsystemer om bæredygtig turisme og det blev undersøgt, hvordan disse er blevet udviklet og anvendt i praksis.

Som supplement blev Nordregio’s og CRT’s nylige empiriske analyser af bæredygtighedsstrategier for turisme i landdistrikter i de nordiske lande genbesøgt af Nordregio mhp. at identificere særlige danske kendetegn.

Endelig undersøgte Center for Landdistriktsforskning den mulige sammenhæng mellem bæredygtig turismeudvikling og landdistriktsudvikling med fokus på de udviklingspotentialer, indikatorer og tilgange, der er kendt fra landdistriktsforskningen.

Med disse forskningsinput som afsæt blev der organiseret en række udviklingsworkshopper og dialogmøder for de deltagende destinationsorganisationer mhp. erfaringsudveksling om lokalt turismeudviklingsarbejde.

Erfaringerne blev inddraget i udviklingen af en prototype på et indikatorværktøj til måling af danske destinationers grad af bæredygtighed.

Udviklingen af prototypen havde et vigtigt afsæt i et forudgående arbejde i regi af European Travel Commission (ETC), som havde udpeget 13 konkrete indikatorer om bæredygtig turisme. VisitDenmark leverer årligt data til ETC om disse 13 indikatorer.

Målet for den udviklede prototype var således at gøre værktøjet relevant både som lokalt styringsværktøj, som et samlet bindeled til nationale målsætninger og indikatorer, og som værktøj til international benchmarking.

INDIKATORERNE I OVERBLIK

SOCIAL	ØKONOMI	MILJØ
● Turisternes tilfredshed● Lokalbefolkningens tilfredshed● Kapacitetsudbud● Turismeintensitet● Turismetæthed● Social inklusion● Sæsonbeskæftigelse● Uddannet arbejdskraft	● Overnatninger● Ankomster● Sæson i overnatninger● Døgnforbrug● Opholdslængde● Beskæftigelse● Lokalt ejerskab af virksomheder● Arbejdsproduktivitet● Skatteprovenu	● Miljøcertifikater● Elforbrug● Varmeforbrug● Vandforbrug● CO2-aftryk

TURISTERNES TILFREDSHED

HVOR STOR EN ANDEL AF TURISTERNE, SOM ENTEN ER TILFREDSE ELLER MEGET TILFREDSE MED FERIEEN I DANMARK.

Diskussionerne med projektpartnerne undervejs i projektet afdækkede specifikke ønsker om funktionaliteten af bæredygtighedsværktøjet. Herunder at gæsternes tilfredshed med deres samlede ferieoplevelse bør måles.

Dette er en indikator, der også går igen på tværs af internationale måleparametre.

47%

DATA:

Indikatorværdien baseres på VisitDenmarks landsdækkende, årlige Turistundersøgelse (interview).

En turist angives som tilfreds, hvis vedkommende giver 4 eller 5 i score ved spørgsmålet:

"HVOR TILFREDS ER DU ALT-I-ALT MED DIT OPHOLD I DANMARK?"

LOKALBEFOLKNINGENS TILFREDSHED

AFVEJNING AF POSITIVE OG NEGATIVE KONSEKVENSER AF DEN LOKALE TURISME

Indikatoren skal afspejle lokalbefolkningens værdsætning og afvejning af positive og negative konsekvenser af turismen.

Sammenhængene mellem udviklingsarbejde for turisme og udvikling af lokalsamfund har været et centralt emne på projektets workshopper og møder.

Bag den lokalsamfundsorienterede tilgang til bæredygtighed ligger en opfattelse af, at lokalbefolkningens accept af og tilfredshed med turismen er et centralt pejlemærke for det lokale turismeudviklingsarbejde. En sådan lokal accept og tilfredshed er ikke givet, men kræver vedholdende, koordineret udviklingsarbejde på tværs af aktører og sektorer.

Overvågning af tilfredshed kan desuden anvendes til at imødekomme en begyndende, spredtvis utilfredshed med "overturisme" på visse hotspots, et stigende antal henvendelser og bekymringer fra lokalbefolkning til kommuner og destinationsorganisationer omkring parkering, trafik, toiletforhold, affaldshåndtering osv.

DATA:

Baseres på lokal dataindsamling af VisitDenmark.

Opgøres som andelen af lokalbefolkningen, der svarer ja til spørgsmålet:

"MENER DU OVERORDNET SET, AT TURISMEN I OMRÅDET GENERELT SKABER FLERE POSITIVE END NEGATIVE KONSEKVENSER FOR LOKALSAMFUNDET?"

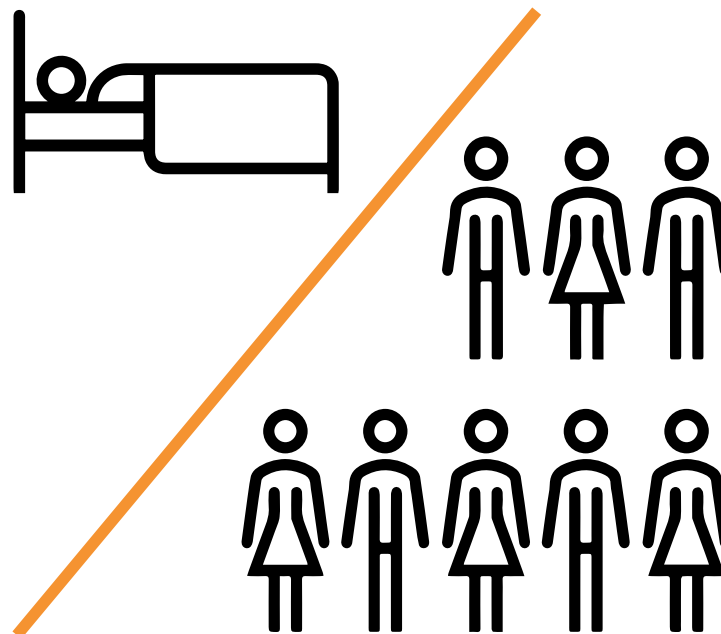
Den konkrete målsætning (fx hvilken andel, der skal nås) vil blive fastsat på et nationalt niveau, når VisitDenmark har analyseret på pilotdata.

KAPACITETSUDBUD

SENGEPLADSER I FORHOLD TIL BEFOLKNINGENS STØRRELSE

Sengepladser i måneden med højest antal sengepladser pr. 100 indbyggere i destinationen er en meget gængs måleparameter i internationale indikatorsystemer.

Hvor turismeintensiteten (se senere) kan opleves forskelligt afhængigt af populariteten af bestemte turistoplevelser, er overnatningskapaciteten et konkret mål for, hvor mange overnattende turister et givent område planlægger at modtage.

DATA:

Overnatninger inkluderer kun kommercielle overnatninger på hoteller, feriecentre og vandrerhjem med minimum 40 senge, samt campingpladser med minimum 75 campingenheder.

KILDER:

- <https://visitdenmark.statistikbank.dk/>
- www.statistikbanken.dk/FOLKIA

TURISMEINTENSITET (2019)

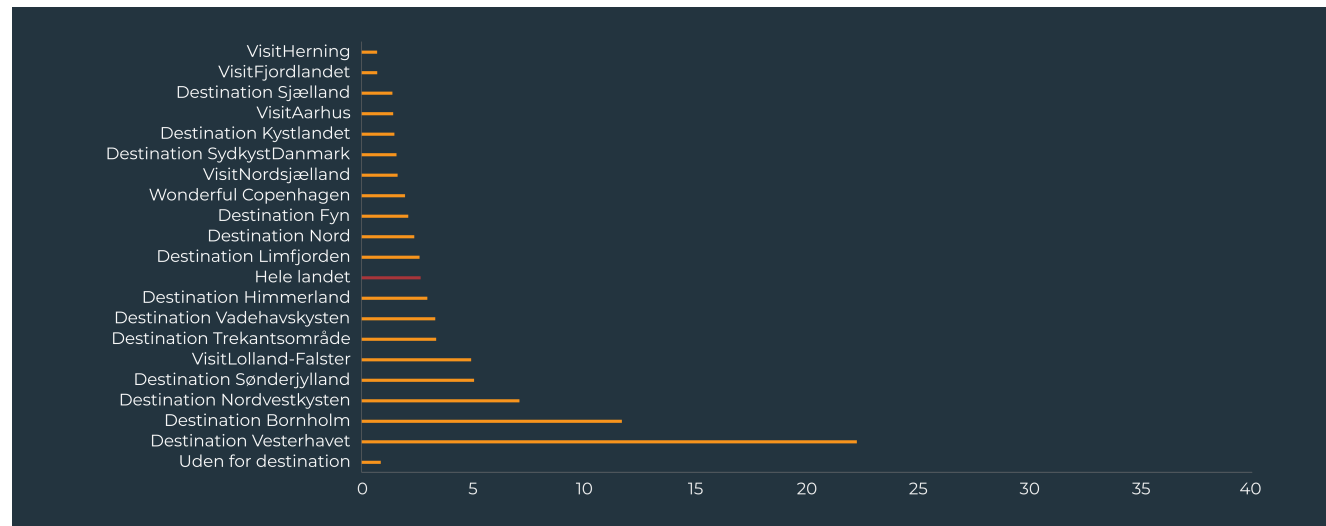
Antal overnatninger pr. dag pr. 100 indbyggere

ANTAL OVERNATNINGER PER DAG PER 100 INDBYGGERE

Turismeintensiteten på en destination er en vigtig parameter for turisters og lokalbefolkningens oplevelse af ”overturisme” og er ofte inkluderet i internationale indikatorsystemer, der måler på turismens effekter.

I de officielle tilgængelige overnatningsstatistikker, som der henføres til i prototypen, er der kun inkluderet kommercielle overnatninger og overnatninger, foretaget på hoteller, feriecentre og vandrerhjem med minimum 40 senge, samt campingpladser med minimum 75 campingenheder.

VisitDenmark/Danmarks Statistik har data for små overnatningssteder, samt estimerer for visse ikke-kommercielle overnatningsstatistikker på destinationsniveau. Denne data kan inddrages for de indikatorer, som bruger antallet af overnatninger (f.eks. turismeintensiteten) med henblik på at give et mere retvisende billede.

Kilde: VisitDenmark og Danmarks Statistik

DATA:

$$= ((\text{Antal overnatninger}/365)/\text{Antal indbyggere}) * 100$$

KILDER:

<https://visitdenmark.statistikbank.dk/>
www.statistikbanken.dk/FOLK1A

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

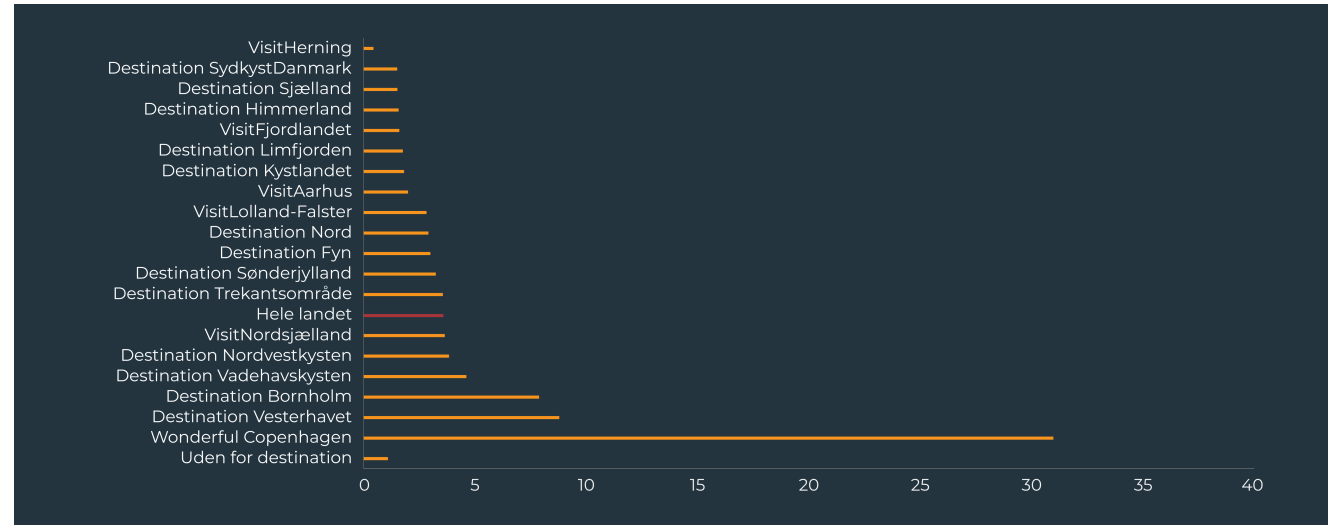
TURISMETÆTHED (2019)

Antal overnatninger per dag per km².

ANTAL OVERNATNINGER PER DAG PER KM².

I de internationale opgørelser, der er gennemgået i projektet, er indikatoren Turismeintensitet oftere inkluderet end Turismetæthed.

Der er dog væsentlig forskel på, om turismetrykket måles ift. areal eller ift. indbyggertal, som det fremgår ved at sammenligne grafen for turismetæthed til højre med grafen for turismeintensitet på foregående side.

Kilde: VisitDenmark og Danmarks Statistik

DATA:

Overnatninger inkluderer kun kommercielle overnatninger på hoteller, feriecentre og vandrerhjem med minimum 40 senge, samt campingpladser med minimum 75 campingenheder.

KILDER:

<https://visitdenmark.statistikbank.dk/>

<https://statistikbanken.dk/ARE207>

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

SOCIAL INKLUSION

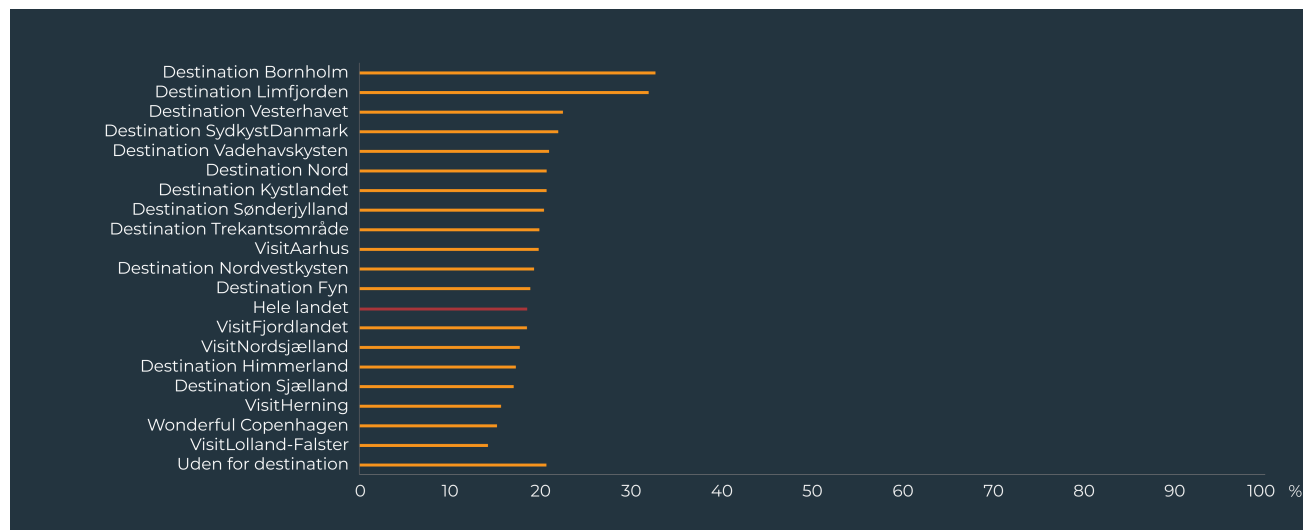
Andel af afsluttede løntilskuds- og virksomhedspraktikforløb i hoteller og restauranter, som indenfor 3 måneder har medført til lønnet beskæftigelse eller fleksjob i samme branche i 2019.

INKLUSION AF MARGINALISERET ARBEJDSKRAFT

Turismeerhvervet skaber jobmuligheder for marginaliserede arbejds-kraftsgrupper, som ellers har svært ved at finde beskæftigelse herunder personer uden uddannelse og udlændinge.

I prototypen måler vi social inklusion som andelen af afsluttede løntilskuds- og virksomhedspraktikforløb i hoteller og restauranter, som indenfor tre måneder har ført til lønnet beskæftigelse eller fleksjob i samme branche.

Parameteren anses som en positiv beskæftigelsesrelateret indikator.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

DATA:

Data udtrækkes fra Jobindsats.dk, men omfatter kun branchen ”Hoteller og restauranter”, som dog indeholder andre overnatningssteder end hoteller (f.eks. ferieboliger, campingpladser mv.) og andre spisesteder end restauranter (f.eks. pizzerier, caféer, kantiner, værtshuse mv.) Ønskes data for hele turismeerhvervet, vil det kræve et specielt udtræk af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

KILDER:

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering: Jobindsats.
<https://www.jobindsats.dk/jobindsats/db/DatabankViewer/>

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

SÆSONBESKÆFTIGELSE (2019)

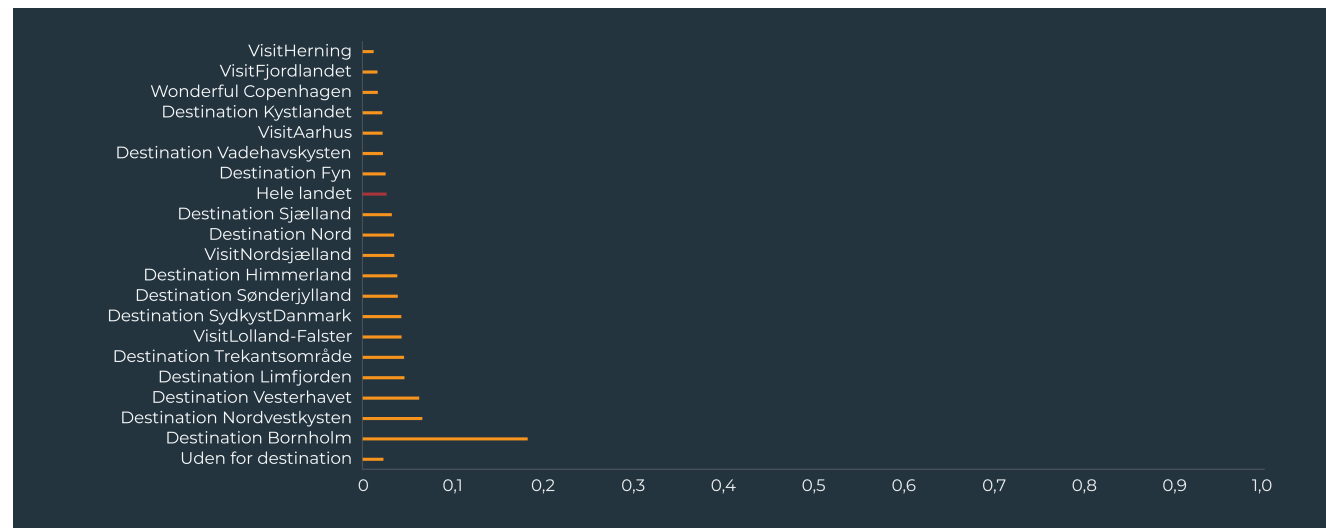
Spredning af arbejdstid i turismeerhvervet over året
(gini-koefficient: er værdien 0, er den udførte arbejdstid den samme på tværs af månederne. Er værdien 1, er al den udførte arbejdstid i én måned)

SPREDNINGEN AF ARBEJ DSTID I TURISMEERHVERVET OVER ÅRET

Spredningen af arbejdstiden henover året har betydning for den ansattes tilknytning til virksomheden og den reelle mulighed for arbejdsplads og medarbejdere at udvikle fagligheden løbende.

Arbejdsløshedsprocent i turismeerhvervet og omfanget af sæsonarbejde indgår som en indikator for arbejdsvilkår og sikkerhed i en del af de internationale indikator indsatser.

Indikatoren beregnes som en gini-koefficient. Dvs. er værdien 0, vil den udførte arbejdstid være lige fordelt ud over årets måneder. Desto tættere værdien er på 1, desto mere er arbejdstiden koncentreret i én måned (dvs. desto tættere værdien er på 1 desto mere sæsonudsving er der).

Kilde: Danmarks Statistik

DATA:

Spredningen af arbejdstid i turismeerhvervet over året er opgjort som en gini-koefficient:
Lad x_i være antallet af arbejdstid i turismeerhvervet i måned i ($i = 1$ til n , hvor n er antallet af måneder i løbet af året, dvs. $n = 12$) indekseret i stigende rækkefølge:
$$= \frac{2 \cdot \sum i \cdot x_i}{(n \cdot \sum x_i) - (n+1) \cdot n}$$

I appendiks 14 i VisitDenmark (2021) "Turismens økonomiske betydning 2019. Juli 2021. VisitDenmark" ses, hvilke brancher som bruges til at definere turismeerhvervet.

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

UDDANNET ARBEJDSKRAFT

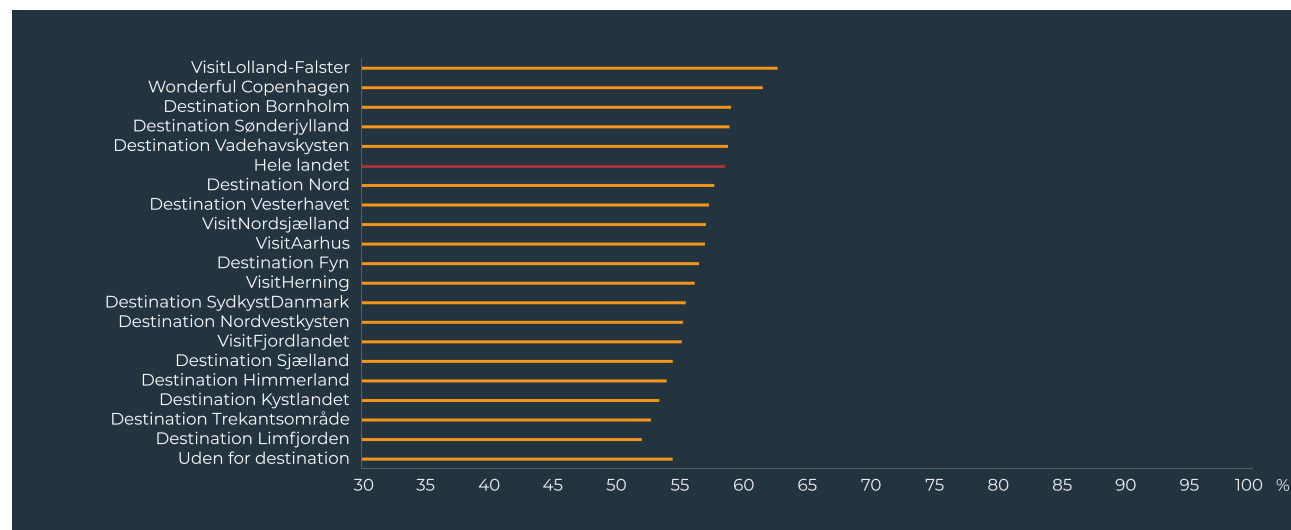
Andel (i pct.) af arbejdstimer i turismeerhvervet som er udført af personer med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse

ANDEL AF ARBEJDESTIMER I TURISMEERHVERVET SOM ER UDFØRT AF PERSONER MED EN ERHVERVSFAGLIG ELLER VIDEREGÅENDE UDDANNELSE

Turismeerhvervet anvises ofte som et erhverv, der evner at optage arbejdskraft, der i øvrigt ikke har en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet. (Se tidligere under social inklusion).

Imidlertid er det væsentligt også at iagttage hvilken andel af arbejdskraften, der (i det mindste over tid) har opnået formelle kompetencer.

I arbejdet med at udvikle service og højværdiprodukter er kompetent arbejdskraft et centralt aktiv.

Kilde: Danmarks Statistik

DATA:

I appendiks 14 i VisitDenmark (2021)
”Turismens økonomiske betydning 2019. Juli 2021. VisitDenmark”
ses, hvilke brancher som bruges til at definere turismeerhvervet.

KILDE:

Danmarks Statistiks forskerdata.
Arbejdsmarkedsregnskab (AMR).
Kommunerne i de 19 destinationer
er vist i Appendix.

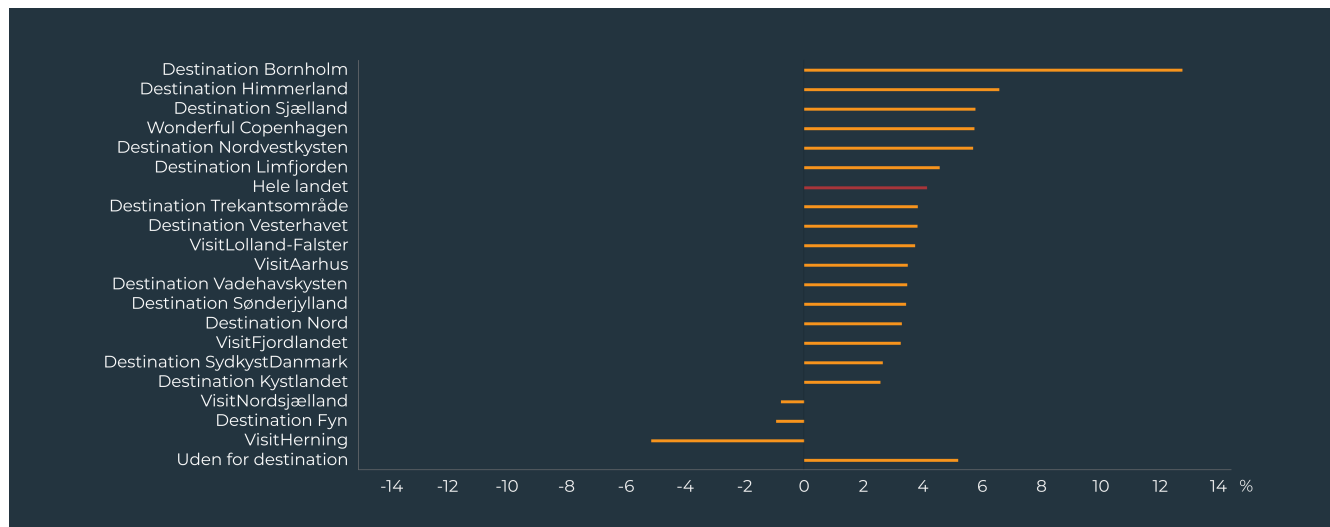
OVERNATNINGER (2019)

Procentvis stigning i kommercielle turismeovernatninger i forhold til året før

PROCENTVIS UDVIKLING I ANTALLET AF OVERNATNINGER I FORHOLD TIL ÅRET FØR.

De fleste turismeudviklingsplaner har fokus på antallet af besøgende (muligvis opdelt i forskellige typer af turister og målgrupper), antallet af overnatninger og eventuelt antallet af job, der skabes lokalt.

Udover vækst i antallet af overnatninger, anbefales også indikatorer som døgnforbrug, uddannet arbejdskraft og arbejdsproduktivitet, for at holde fokus på kvalitet fremfor kvantitet i omsætningsvæksten.

Kilde: VisitDenmark og Danmarks Statistik

DATA:

I de officielle tilgængelige overnatningsstatistikker, som der henføres til i prototypen, er der kun inkluderet kommercielle overnatninger og overnatninger, foretaget på hoteller, feriecentre og vandrerhjem med minimum 40 senge, samt campingpladser med minimum 75 campingenheder. VisitDenmark har data for små overnatningssteder, samt estimater for visse ikke-kommercielle overnatningsstatistikker på destinationsniveau.

KILDE:

<https://visitdenmark.statistikbank.dk/>

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

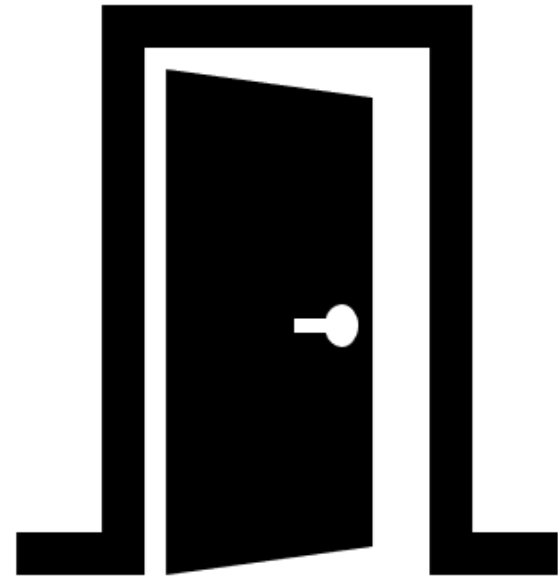
ANKOMSTER

UDVIKLING I ANTAL TURISTER
SOM ANKOMMER TIL ALLE
FORMER FOR BETALTE
INDKVARTERINGSSTEDER
UNDTAGEN FERIEHUSE OG
LYSTBÅDEHAVNE.

Tallet opgøres månedligt, og adskiller sig fra overnatninger ved at en ankomst kan medføre flere overnatninger.

Det opgøres som procentvis udvikling ift. året før.

Indikatoren er et vigtigt supplement i forhold til at fastslå, hvor mange turister der er tilrejsende og hvor længe de forbliver i området.

DATA:

Data kan hentes på landsdelsniveau på www.statistikbanken.dk, men VisitDenmark har data på Danmarks Statistiks forskerservice, så det kan opgøres for destinationerne.

KILDE:

Danmarks Statistik: TURIST2

<https://statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1600>.

SÆSON I OVERNATNINGER (2019)

Spredning af kommercielle overnatninger over året
(gini-koefficient: er værdien 0, er antallet af overnatninger den samme på tværs af månederne. Er værdien 1, er alle overnatninger i én måned)

SPREDNINGEN AF OVERNATNINGER OVER ÅRET.

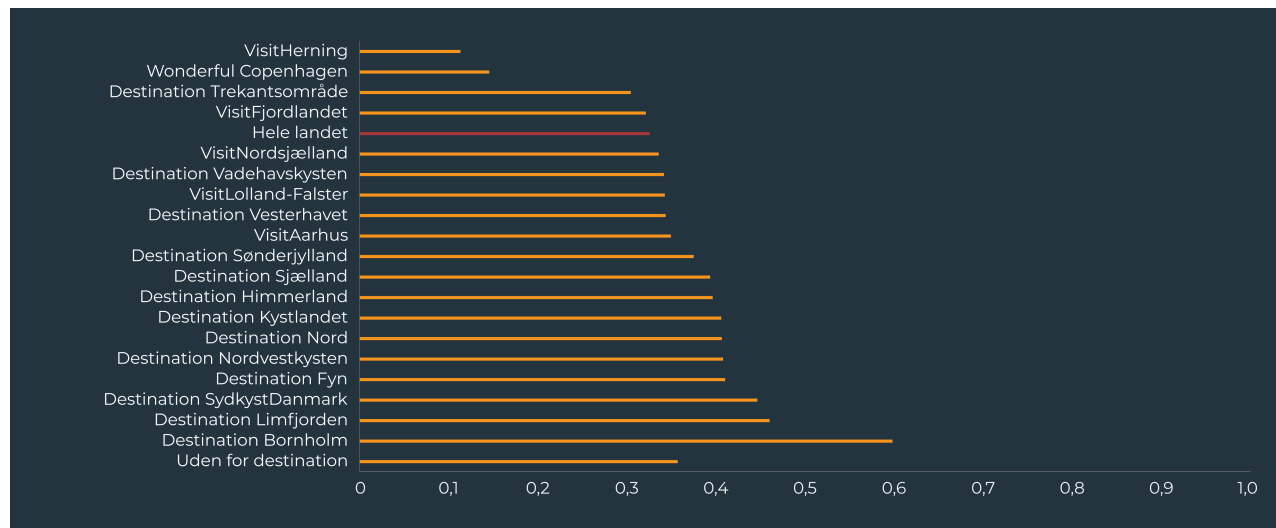
Både sæson i overnatninger og sæsonbeskæftigelse (se tidligere) opgøres som en gini-koefficient, og kan derfor sammenlignes.

En vis sammenhæng mellem de to kan forventes og bliver synlig, hvis man holder de to grafer op ved siden af hinanden.

Korrelationen er dog ikke altid fuldstændig. Antallet af beskæftigede per overnatning kan variere henover destinationer og henover sæsonen. Også oplevelsesniveauet og den deraf følgende værditilvækst kan afhænge af sæson. Omvendt kan større end-dagsattraktioner have beskæftigelse uafhængigt af sæsonovernatninger. På samme vis kan visse forretningsområder (f.eks. erhvervsturisme) have høj indtjening med færre beskæftigede, uafhængigt af sæson.

Større afvigelser mellem sæsonbeskæftigelse og sæson i overnatninger er ikke nødvendigvis i sig selv negativt eller positivt, men kan i hvert enkelt tilfælde undersøges for et evt. uudnyttet forretningsmæssigt potentiale.

Til eksempel har Fjordlandet mindre end forventet sæsonudsving i beskæftigelsen, jf. tidligere figur (Roskildefestivalen kan have betydning). Trekantsområdet og Limfjorden har ca. samme sæsonbeskæftigelse, men en forskellig overnatningssæson (Trekantsområdet har en betydelig erhvervsturisme og en voksende produktivitet).

Kilde: VisitDenmark og Danmarks Statistik

DATA:

Spredningen af overnatninger over året, opgjort som en gini-koefficient:

Lad x_i være antallet af overnatninger i måned i ($i = 1$ til n , hvor n er antallet af måneder i løbet af året, dvs. $n = 12$) indekseret i stigende rækkefølge:

$$= (2 * \sum_{i=1}^n i * x_i) / (n * \sum_{i=1}^n x_i) - (n+1) / n.$$

KILDE: <https://visitdenmark.statistikbank.dk/>

Overnatninger inkluderer kun kommercielle overnatninger og kun hoteller, feriecentre og vandrerhjem med minimum 40 senge samt campingpladser med minimum 75 campingenheder.

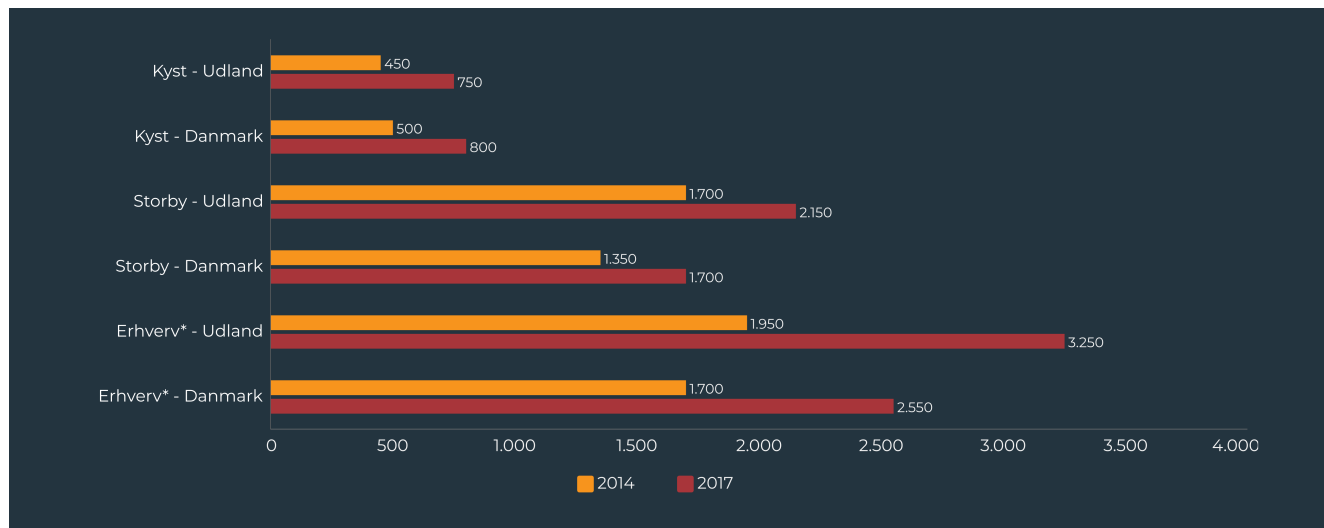
Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

DET GENNEMSNITLIGE FORBRUG PER TURIST PER DAG PÅ DESTINATIONEN.

Tallet adskiller sig fra tidligere opgørelser ved at være opgjort per destination, fremfor per forretnings-område.

Indikatoren kræver et stærkt data-grundlag på turismeforbruget.

Turisternes døgnforbrug er baseret på VisitDenmarks Turistundersøgelse, som er baseret på ca. 14.000 personlige interviews. For visse destinationsområder vil datagrundlaget være en smule tyndt. Der skal laves en vurdering af, om eksisterende data kan bruges til indikatoren eller om f.eks. antallet af respondenter skal øges i turistundersøgelsen for at øge kvaliteten af data.

KILDE: VisitDenmarks Turistundersøgelse 2014 og 2017.

KILDE: VisitDenmarks Turistundersøgelse 2014 og 2017.

*Døgnforbruget dækker både mødeturister, som deltager i faglig kongresser, konferencer, messebesøg og belønningsrejser - og andre erhvervsturister som fx sæsonarbejdere og individuelle forretningsrejsende på virksomheds- eller kundebesøg. For delsegmentet mødeturister er der medregnet en række meromkostninger, som ikke er betalt af den enkelte deltager men af mødeplanlæggeren fx leje og udsmykning af lokaler, forplejning under mødet, underholdning med mere.

Mødesegmentet belyses nærmere i rapporten:
Mødemarkedets økonomiske betydning 2017.

OPHOLDSLÆNGDE

DEN GENNEMSITLIGE
OPHOLDSLÆNGDE (ANTAL
OVERNATNINGER) PER TURIST.

Da selve rejsen til/fra destinationen udgør en stor del af turistens samlede CO2-emission, er korte ophold – alt andet lige - forbundet med et højt dagligt CO2-aftryk for rejsen.

Omvendt forbedrer trenden med flere korttidsferier muligheden for sæsonspredning og dermed en styrkelse af arbejdsmarkedet.

Udenlandske turister har typisk længere opholdslængde end danske turister.

Ferieformen har stor betydning. Således bruger tyske storbyturister med kort opholdslængde væsentlige flere penge i døgnnet end tyske kystturister med længere opholdslængde.

Indikatoren er derfor et naturligt supplement til ankomster og døgnforbrug som et værktøj til at optimere målsætninger om merindtjening.

3,7

DATA:

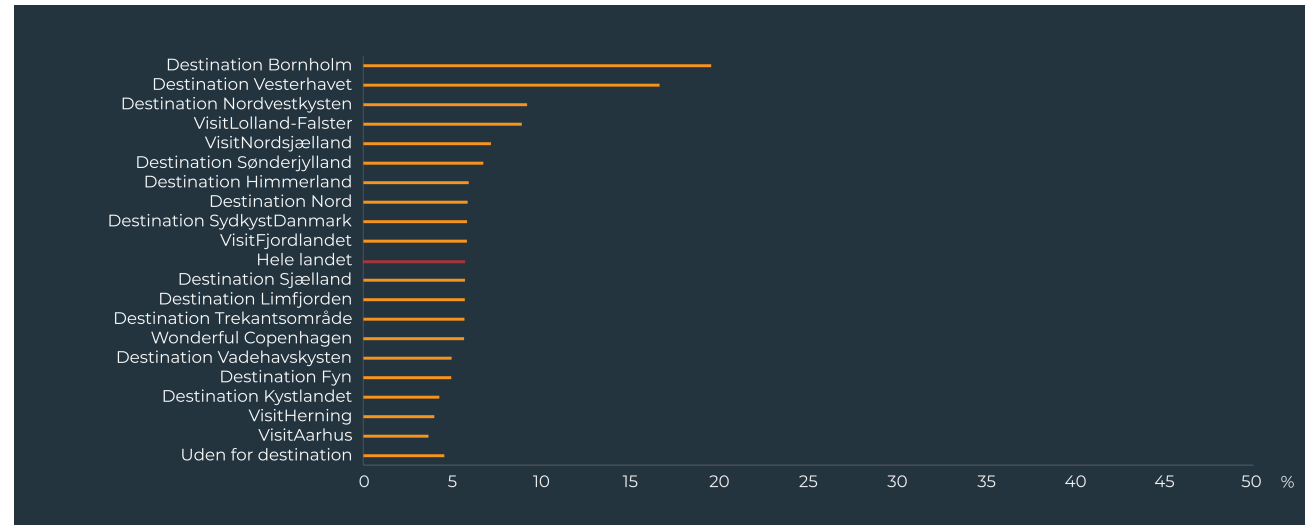
Indikatoren udregnes som antallet af overnatninger (betalte overnatningsformer) divideret med antallet af ankomster (jf. tidligere).

TURISMESKABT BESKÆFTIGELSE (2019)

Den turismeskabte beskæftigelse som andel af den samlede beskæftigelse i destinationen

DEN TURISMESKABTE BESKÆFTIGELSE (BÅDE DIREKTE OG AFLEDT) SOM ANDEL AF DEN SAMLEDE BESKÆFTIGELSE.

Indikatoren tjener til at anskueliggøre turismeerhvervets relative betydning for arbejdsmarkedet og andre sektorer som fødevarer, byggeri og detailhandel i et lokalområde.

Kilde: Center for Regional- og Turismeforskning og VisitDenmark

DATA:

Tallene opgøres årligt på kommunalt niveau.

KILDE: Center for Regional- og Turismeforskning og VisitDenmark.

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

LOKALT EJERSKAB AF VIRKSOMHEDER (2019)

Andel (i pct.) af private virksomheder, som har hovedsæde og arbejdssted i samme kommune.

HVOR STOR EN ANDEL AF TURISMEVIRKSOMHEDERNE ER LOKALT EJEDE?

Om en turismevirksomhed er ejet lokalt eller f.eks. af en global hotelkæde kan have stor betydning for dens lokaløkonomiske effekter.

I prototypen er en virksomhed defineret som lokal, hvis den har arbejdssted og hovedsæde i samme kommune.

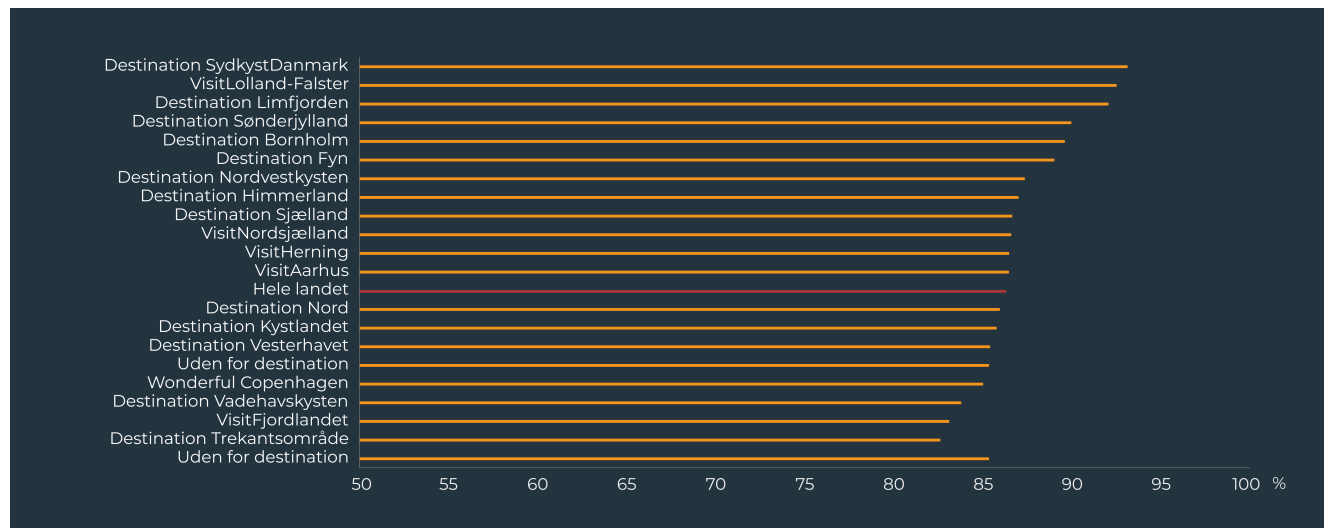
Indikatoren tager ikke hensyn til størrelsen på virksomheden. Hvis indikatoren blev opgjort på antallet af beskæftigede og ikke antallet af arbejdssteder, ville billedet formentlig se lidt anderledes ud.

Indikatoren her er imidlertid valgt for at synliggøre netop antallet af virksomheder (se dog noten om data).

KILDER:

Danmarks Statistiks forskerdata:

- FIRM - Generel firmastatistik
- FIRA - Regnskabsstatistikken på arbejdsstedsniveau.

Kilde: Danmarks Statistik

DATA:

Ved brug af ovenstående registre kan der afgøres, hvorvidt de private turismevirksomheder har arbejdssted og hovedsæde i samme kommune. At en virksomhed har hovedsæde i en given kommune betyder dog ikke nødvendigvis, at den er lokalt ejet. Derfor er der nogen usikkerhed, forbundet med at definere lokalt ejerskab på den her valgte måde. CRT er sent i projektets periode blevet gjort bekendt med, at Danmarks Statistik har registre (FATI og FIDA), som muligvis vil kunne bruges til en mere præcis måling af lokalt ejerskab. Man vil fremover kunne kigge på, om disse registre kan bruges til en mere præcis måling af, om en turismevirksomhed er lokalt ejet eller ej.

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

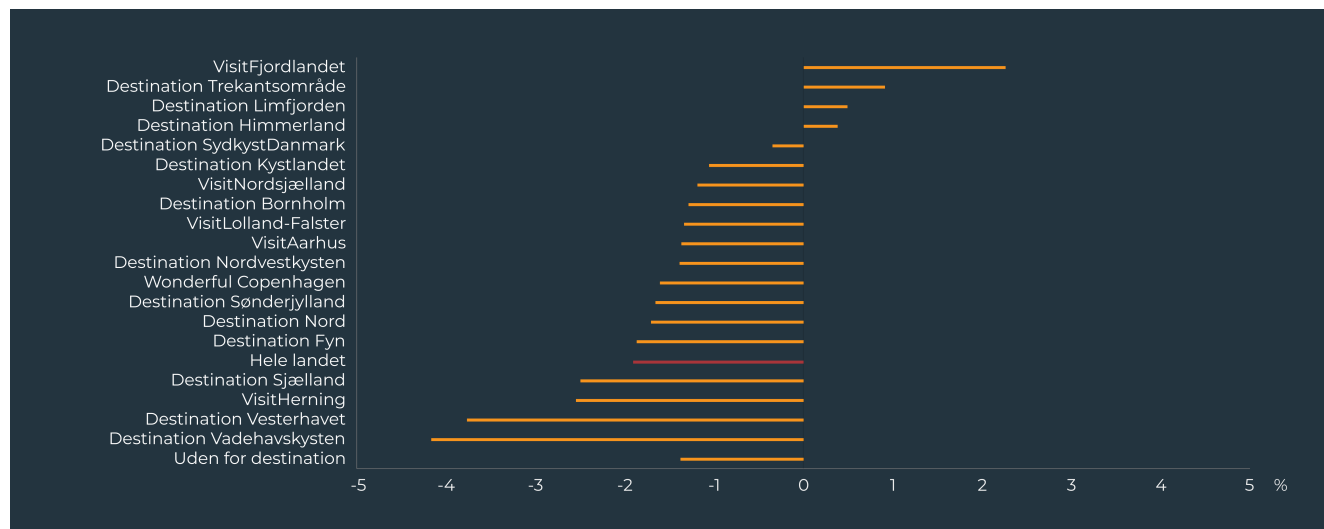
ARBEJDSPRODUKTIVITET (2019)

Udviklingen i arbejdsproduktiviteten i hoteller og restauranter (bruttoværditilvækst pr. arbejdstime) målt som den gns. årlige procentvise vækst fra 2014 til 2019.

UDVIKLINGEN I

BRUTTOVÆRDITILVÆKSTEN PR. ARBEJDESTIME I HOTEL- OG RESTAURATIONSBRANCHEN

Ofte sætter turismeudviklingsplaner målsætninger om en kvantitativ vækst i antallet af turister. Nogle planer har dog et mål om en kvalitativ vækst eller udvikling, således at lokale job og lokal værdiskabelse kan opretholdes eller styrkes uden at øge turismetrykket. At øge arbejdsproduktiviteten er en vigtig forudsætning for at turismeerhvervet kan øge værdiskabelsen og forblive konkurrencedygtigt.

Kilde: Center for Regional- og Turismeforskning og Danmarks Statistik

DATA:

De nationale tal findes i Nationalregnskabet på <https://statistikbanken.dk/NP23>. Der skal bruges prisenheden "Årlig vækstrate i pct., 2010-priser, kædede værdier, rullende 5-års gennemsnit". Beregningen omfatter alene hotel- og restaurationsbranchen, da det i Danmarks Statistiks nationalregnskab i fht. arbejdsproduktiviteten ikke er muligt at afgrænse turismeerhvervet branchemæssigt.

Udviklingen i arbejdsproduktiviteten kan udvise betydelige variationer fra år til år. Derfor anbefales der et gennemsnit af den årlige procentvise ændring i arbejdsproduktiviteten de fem seneste år.

Den gennemsnitlige årlige procentvise ændring de fem seneste år beregnes således:

$$= ((\text{Arbejdsproduktiviteten i år } n / \text{arbejdsproduktiviteten i år } n-5)^{(1/5)} - 1) * 100$$

hvor arbejdsproduktiviteten for et givet år beregnes således:

$$= \text{Bruttoværditilvækst i hoteller og restauranter (2010 priser, kædede værdier)} / \text{arbejdstid i hoteller og restauranter.}$$

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

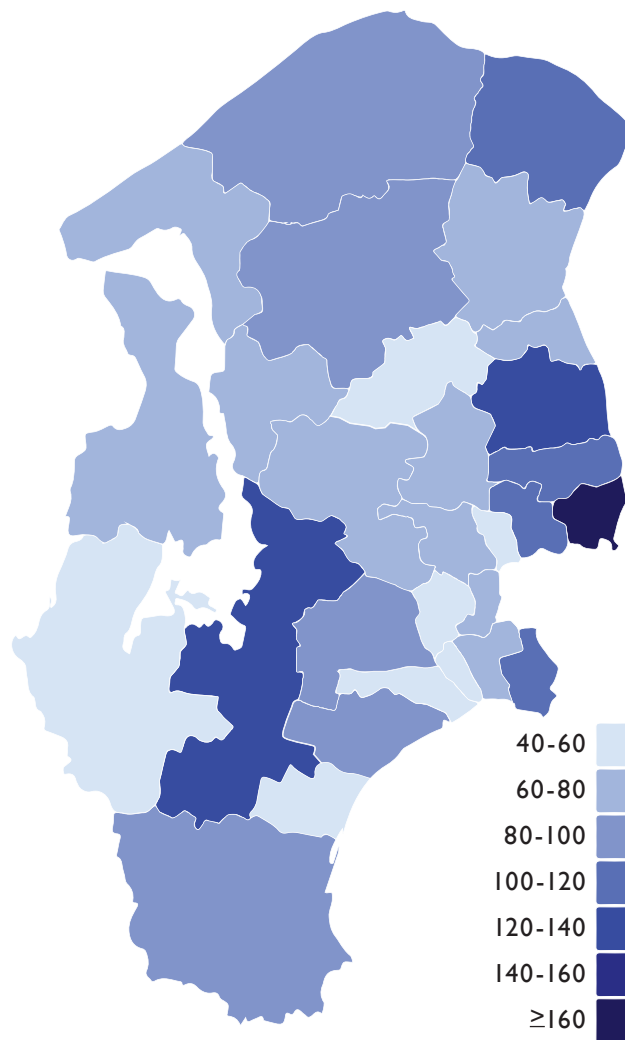
SKATTEPROVENUE

DET TURISMESKABTE
SKATTEPROVENU (BÅDE DIREKTE OG
AFLEDT) SOM ANDEL AF DEN
SAMLEDE SKATTEPROVENU.

En indikator om skatteprovenu fra
turismen, blev medtaget med henblik på at
opgøre turismens mulige positive bidrag
til lokal økonomi og offentlige
serviceudbud.

Hosstående illustration af turismens
skatteprovenu i hovedstadsområdet er
opgjort i absolutte tal og viser således
IKKE en anvendelse af den foreslåede
indikator.

Illustrationen er medtaget for at vise, at
skatteprovenu kan opgøres per kommune,
så destinationens totale skatteprovenu
kan synliggøres på kommunalt niveau.

DATA:

Center for Regional- og Turismeforskning og VisitDenmark.
Den Regionaløkonomiske Turismemodell RTSA

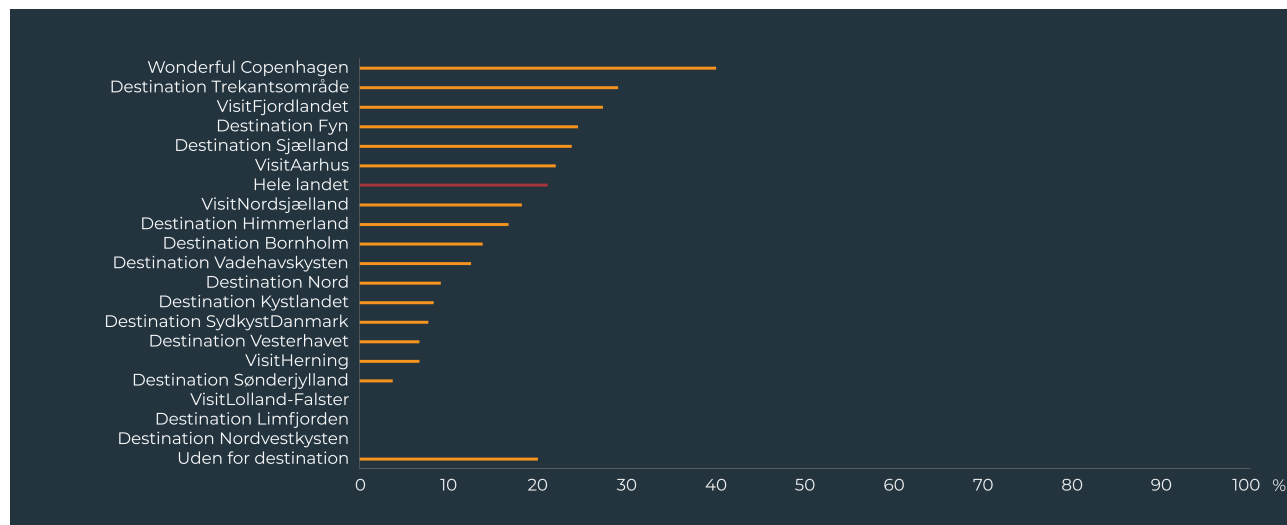
OVERNATNINGSFORMER (KUN HOTELLER OG FERIECENTRE) MED MILJØCERTIFICERING

I prototypen opgøres andelen af overnatningsvirksomheder med Green Key-certificering.

HORESTA anvender til tider en opgørelse på sengeniveau. Med den metode kan nogle få virksomheder med mange sengepladser lokalt give en relativ høj certificeringsandel.

Da certificering økonomisk set ofte er lettere at opnå for større enheder, klarer destinationer, præget af mange overnatningssteder med få sengepladser, sig derfor ikke så godt med denne opgørelsesmetode.

Her er anvendt andelen af certificeringer på virksomhedsniveau, da den opgørelse er, hvad man har valgt at arbejde med i European Travel Commission.

Kilde: VisitDenmark og Danmarks Statistik

DATA:

Danmarks Statistik: TURIST3 (<https://www.statistikbanken.dk/TURIST3>).
Data på nationalt niveau findes på Statistikbanken, men VisitDenmark har data på destinationsniveau.

Kommunerne i de 19 destinationer er vist i Appendix.

RESSOURCEFORBRUG I TURISMEERHVERVET OG SOMMERHUSE

DER ER TRE INDIKATORER
OM RESSOURCEFORBRUGET
INKLUDERET I PROTOTYPEN:

- Elforbrug
- Varmeforbrug
- Vandforbrug

Forbruget opgøres for turismeerhvervet
(ekskl. transportvirksomheder) og
sommerhuse.

Indikatoren opgøres årligt som en
procentvis udvikling ift. året før.

DATA:

Data skal laves af Danmarks Statistik, som mener at kunne lave data om dette på kommunalt niveau med reelle bottom-up data.

Feks. vil elforbruget være baseret på målerdata, mens varmemeforbruget vil være baseret på forsyningselskabernes indberetninger til BBR.

NATIONALT CO₂ AFTRYK

DIREKTE OG AFLEDT TERRITORIAL DRIVHUSGASUDLEDNING I DANMARK FRA TURISMEFORBRUGET

Af Danmarks erhvervslivs samlede drivhusgasudledninger kan 1.9 mio. ton CO₂- ækv. direkte og afledt henføres til turisternes forbrug i 2018.

Det svarer til ca. 4.5 pct. af erhvervslivet samlede territoriale drivhusgasudledninger.

Figuren til højre angiver turisternes CO₂-aftryk fordelt efter det udledende erhverv.

DATA:

CO₂ aftrykket opgøres som 1.000 ton CO₂ ækv. udledninger og beregnes på baggrund af turisternes angivne forbrug og nationale data om branchernes udledning af drivhusgasser. Metoden kan ikke anvendes retvisende på lokalt niveau, da der bruges nationale tal for branchernes drivhusgasudledning.

KILDE:

Center for Regional- og Turismeforskning.
Den Regionaløkonomiske Turismemodel RTSA

SAMMENLIGNELIGHED

I PROTOTYPEN ER INDLAGT MULIGHED FOR NEMT AT SAMMENLIGNE FLERE DESTINATIONER PÅ UDVALGTE PARAMETRE.

I eksemplet til højre sammenlignes to destinationer, angivet ved henholdsvis blå og grøn.

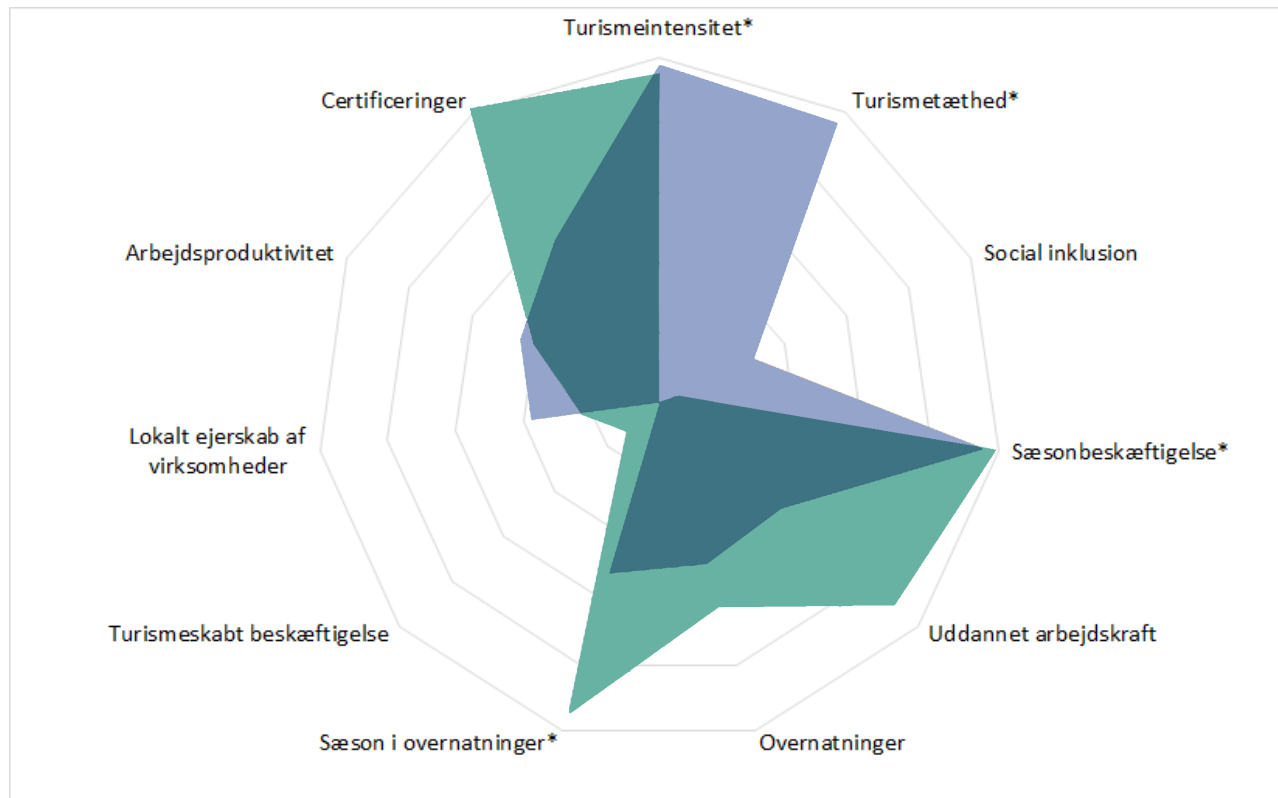
Indikatorerne bør ikke alene vurderes enkeltvis, men i forhold til hinanden.

Eksempelvis vil en øget arbejdsproduktivitet med en uforandret turisme omsætning medføre lavere turismeskabt beskæftigelse.

Afhængigt af hvilke typer af markeder man henvender sig til, kan man på tværs af Destinationer se variationer i de enkelte indikatorer. Det bør tages i betragtning når den enkelte DMO beslutter hvilke mål de sætter sig for de enkelte indikatorer, og hvilke øvrige DMO'er man ønsker at sammenligne sig med.

Langt de fleste indikatorer udregnes på kommunalt niveau og adderes for at resultatet kan angives på destinationsniveau.

Det geografiske niveau for de enkelte indikatorer kan således justeres efter behov. I denne prototype er valgt et ensartet format på destinationsniveau.

SAMMENLIGNELIGHED

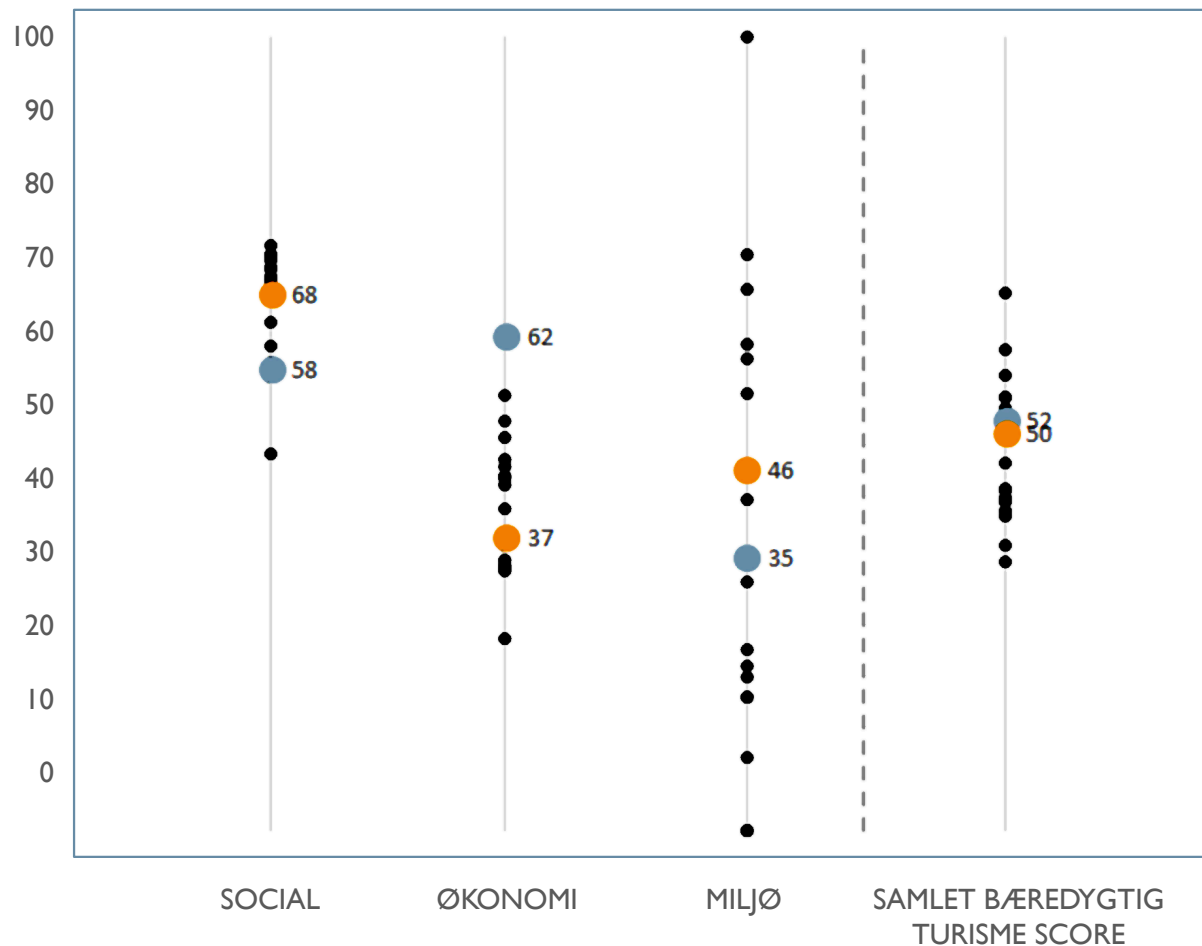
I PROTOTYPEN VÆGTES DE ENKELTE INDIKATORER OG DE TRE BÆREDYGTIGHEDS-DIMENSIONER LIGE MEGET.

Der kan beregnes en score for hver af de tre bæredygtigheds-dimensioner og en samlet bæredygtigheds-score.

Forud for færdiggørelsen af værktøjet bør diskuteres, om nogle indikatorer og/eller bæredygtighedsdimensioner skal vægtes højere end andre, og i så fald hvordan.

I det hele taget bør og vil anvendelsen af værktøjet blive nøjere diskuteret i projektet "Bæredygtige destinationer i praksis" der i dette og kommende år gennemføres af Danske Destinationer.

Værktøjet vil tilpasses derefter i dialog med VisitDenmark og CRT.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

Efter færdiggørelsen af ovenstående regnskab for bæredygtig turisme er der en række punkter, hvor man vil kunne forbedre eller videreudvikle det i fremtiden. Dette gælder både inkludering af yderligere indikatorer og forbedring af data for de allerede anbefalede indikatorer.

Anbefalingerne er opdelt i

- 1) hvilke anbefalede indikatorer, hvor data med fordel kan forbedres samt
- 2) yderligere indikatorer, som evt. kan introduceres i fremtiden for at berige regnskabet.

Punkterne er resultat af dialogmøder mellem forskere og repræsentanter fra blandt andet VisitDenmark, Danske Destinationer samt Dansk Kyst- og Naturturisme.

DATAFORBEDRING AF DE ANBEFALEDE INDIKATORER

Overnatningsstatistikken:

I de officielle tilgængelige overnatningsstatistikker, som der henføres til i prototypen, er der kun inkluderet kommercielle overnatninger. Det anbefales at inkludere VisitDenmarks data for små overnatningssteder samt estimer for visse ikke-kommercielle overnatningsstatistikker på destinationsniveau i de indikatorer som bruger antallet af overnatninger (f.eks. turismeintensiteten).

Derudover kan man også kigge på muligheden for at inkludere endagsturister i indikatorerne.

TURISTERNES CO₂-AFTRYK:

Som nævnt i dokumentationen er der en række områder, som man fremover med fordel kunne kigge nærmere på. Det gælder f.eks. beregninger af, hvor meget af husholdningernes udledning i Danmark, som kan henføres til turismen, turisternes internationale transportrelaterede udledning mv.

Man kunne også kigge på en generel metodegennemgang af emnet med henblik på en forbedring af beregningen af turisternes CO₂-aftryk.

Det er værd at bemærke, at der i prototypen kun lægges op til brug af nationale tal for turisternes CO₂-aftryk. Hvis det skal beregnes på destinationsniveau vil resultatet med de nuværende datamuligheder ikke nødvendigvis afspejle destinationernes og turismeerhvervenes indsats for at reducere turisternes lokale CO₂-aftryk.

Derfor er det vores anbefaling, at der i første omgang fokuseres på nationale tal inden der fokuseres på at beregne turismens CO₂-aftryk på destinationsniveau.

I det bæredygtige turismeregnskab er der inddraget indikatorer på destinationsniveau (turismeerhvervets el- og varmemeforbrug), som har betydning for turisternes CO₂-aftryk, og som er baseret på faktisk observeret data.

YDERLIGERE INDIKATORER SOM KAN INDDRAGES I REGNSKABET I FREMTIDEN

NATURVÆRDI:

Naturværdi er ikke medtaget i miljøindikatoren til trods for, at naturværdien er et vigtigt aspekt af bæredygtighed og at der findes eksisterende kommunale tal i form af naturkapitalindekset.

Naturkapitalindekset er fravalgt, da det ikke kan bruges som et styringsværktøj for destinationsselskaberne og turismeerhvervene. Fremtidigt arbejde vil kunne kigge på udvikling af en indikator, som både afspejler destinationernes naturværdi, men som også kan fungere som et styringsværktøj.

TURISTERNES INTERNATIONALE TRANSPORTRELATEREDE UDLEDNING:

I beregningen af turisternes CO₂-aftryk er turisternes internationale transportrelaterede udledning ikke inkluderet. Der har dog været et stort ønske om data og beregninger herom og gerne på et lokalt niveau.

Derfor er der i projektet kigget nærmere på Visit Norway's 'udslipskalkulator' for at undersøge, om et lignende værktøj kan laves for Danmark.

Det er vores vurdering, at et lignende værktøj vil kunne bidrage med meget af den data, som efterspørges af destinationerne.

APPENDIKS: KOMMUNER I DE 19 DESTINATIONSSKABER

Destinationsselskab	Kommuner
Wonderful Copenhagen	Albertslund, Allerød, Ballerup, Brøndby, Dragør, Egedal, Frederiksberg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Helsingør, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Hørsholm, Ishøj, København, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Rødovre, Tårnby, Vallensbæk
Destination Vesterhavet	Ringkøbing-Skjern, Varde
Destination Nordvestkysten	Hjørring, Holstebro, Jammerbugt, Lemvig, Thisted
Aarhusregionen	Aarhus, Favrskov, Norddjurs, Randers, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Viborg
Destination Trekanten	Billund, Kolding, Vejle
Destination Fyn	Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nordfyn, Nyborg, Odense, Svendborg, Ærø
Destination Vadehavskysten	Esbjerg, Fanø
Destination Nord	Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn, Læsø
Destination Sønderjylland	Aabenraa, Haderslev, Sønderborg, Tønder
VisitLolland-Falster	Guldborgsund, Lolland
Destination Bornholm	Bornholm
VisitNordsjælland	Fredensborg, Gribskov, Halsnæs, Hillerød
Destination Sjælland	Holbæk, Kalundborg, *Odsherred, Slagelse, Sorø
Destinations SydvestDanmark	Faxe, Næstved, Stevns, Vordingborg
Destination Himmerland	Mariagerfjord, Vesthimmerland
Destination Limfjorden	Morsø, Skive, Struer
Turistsamarbejdet Kystlandet	Hedensted, Horsens, Odder
VisitHerning	Herning, Ikast-Brande
VisitFjordlandet	Frederikssund, Lejre og Roskilde

* Odsherred kommune er siden projektstart trådt ud af Destination Sjælland.

I gennem hele projektet har beregningerne for Destination Sjælland dog inkluderet Odsherred, indikatorer i prototypen for Destination Sjælland er derfor inklusiv Odsherred Kommune.

CRT

CENTER for REGIONAL-
& TURISMEFORSKNING